

Sygn.akt III AUa 501/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 grudnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Barbara Orehwa-Zawadzka (spr.)

Sędziowie: SA Bożena Szponar - Jarocka

SA Teresa Suchcicka

Protokolant: Magda Małgorzata Gołaszewska

po rozpoznaniu na rozprawie 19 grudnia 2017 r. w B.

**sprawy z odwołania (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
przy udziale zainteresowanego J. Z.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o zwrot nienależnie pobranych świadczeń

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 25 maja 2017 r. sygn. akt V U 17/16

oddala apelację.

SSA Bożena Szponar - Jarocka SSA Barbara Orehwa-Zawadzka SSA Teresa Suchcicka

Sygn. akt III AUa 501/17

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 19 listopada 2015 r., wydaną na podstawie art. 84 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2015 r., poz. 121), zobowiązał (...) sp. z o.o. w B. do zwrotu nienależnie wypłaconych J. Z. świadczeń za okres od dnia 1 maja 2015 r. do dnia 31 października 2015 r. w kwocie 13.541,58 zł i odsetek za okres od dnia 16 czerwca 2015 r. do dnia 19 listopada 2015 r. w kwocie 314,10 zł. Łącznie do zwrotu przypadła kwota 13.855,68 zł. Zakład Ubezpieczeń Społecznych uzasadnił obciążenie obowiązkiem zwrotu tych należności tym, że świadczenia zostały wypłacone J. Z. w wyniku błędnie wystawionego świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach.

W odwołaniu od tej decyzji spółka (...) sp. z o.o. w B. wniosła o jej zmianę i orzeczenie o braku obowiązku zwrotu nienależnie wypłaconych świadczeń za okres wskazany w decyzji wraz z odsetkami oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniosł o jego oddalenie.

Do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanego został wezwany J. Z..

Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 25 maja 2017 r. zmienił zaskarżoną decyzję i stwierdził, że (...) sp. z o.o. nie jest zobowiązana do zwrotu nienależnie wypłaconych świadczeń J. Z. za okres od dnia 1 maja 2015 r. do dnia 31 października 2015 r. wraz z odsetkami. Sąd zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. na rzecz (...) sp. z o.o. kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 25 marca 2015 r. J. Z. złożył do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. wniosek o emeryturę. W punkcie 11 tego wniosku napisał, że wszystkie dokumenty zostały złożone w Oddziale ZUS B. w związku z wypłatą świadczenia przedemerytalnego. W aktach ZUS dotyczących wniosku o świadczenie przedemerytalne na karcie 4 znajduje się świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 30 kwietnia 2012 r., z którego wynika, że J. Z. w okresie od dnia 1 września 1973 r. do dnia 29 listopada 1987 r., od dnia 4 marca 1988 r. do dnia 30 stycznia 1989 r., od dnia 18 sierpnia 1989 r. do dnia 8 października 1989 r. zajmował stanowisko ślusarza remontowego oraz stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace przy naprawie pomp wtryskowych, wtryskiwaczy i gaźników do silników spalinowych – Wykaz A Dział XIV pkt 14 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (Dz.U. Nr 8, poz. 43). Świadectwo to zawiera na dole strony uwagę następującej treści: „pomimo, że nazwa stanowiska pracy – ślusarz remontowy przyjęta w zakładzie nie jest identyczna z wykazem stanowisk zawartym w zarządzeniu resortowym, to zdecydowanie charakter prac, które wykonywał pracownik odpowiadają stanowisku – ślusarz – uwzględnionemu w załączniku Nr 1 do zarządzenia nr 9 (...) z dnia 1.08.1983 r. Zakład używa ww. nazwy stanowiska, gdyż taką właśnie nazwę przyjęto w Zakładowym Układzie Zbiorowym Pracy obowiązującym w naszym Przedsiębiorstwie”. W sprawie o emeryturę organ rentowy nie wyjaśniał okoliczności zawartych w powyższej uwadze. Po rozpoznaniu wniosku o emeryturę, decyzją z dnia 6 maja 2015 r. przyznał J. Z. (urodzonemu w dniu (...)) prawo do wcześniejszej emerytury od dnia 24 kwietnia 2015 r. (tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego), zawieszając wypłatę świadczenia z powodu kontynuowania zatrudnienia. Następnie, na podstawie decyzji z dnia 1 czerwca 2015 r. podjął wypłatę świadczenia od dnia 1 maja 2015 r.

W dniu 4 września 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. wszczął postępowanie wobec ujawnienia nowych okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji o przyznaniu emerytury, które mają wpływ na prawo do świadczenia. O tym zawiadomił J. Z.. Decyzją z dnia 6 listopada 2015 r., po przeprowadzonej kontroli, odmówił J. Z. prawa do emerytury i dalszej wypłaty świadczenia od dnia 1 listopada 2015 r., uzasadniając to tym, że w wyniku ponownego rozpatrzenia sprawy i ujawnienia nowych okoliczności stwierdzono, że J. Z. nie spełnia warunków do emerytury, ponieważ nie został udowodniony wymagany 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Organ rentowy nie uwzględnił jako okresu wykonywania prac w szczególnych warunkach okresów: od dnia 1 października 1975 r. do dnia 31 sierpnia 1979 r. na stanowisku ślusarza remontowego- instruktora zawodu, od dnia 1 października 1983 r. do dnia 30 września 1984 r. na stanowisku ślusarza remontowego konserwatora pogotowia technicznego, od dnia 1 października 1984 r. do dnia 29 listopada 1987 r. na stanowisku ślusarza konserwatora, od dnia 1 kwietnia 1988 r. do dnia 30 stycznia 1989 r. wykonywania dodatkowych czynności związanych z konserwacją żurawi samochodowych. Jednocześnie organ rentowy uchylił decyzję o przyznaniu emerytury z dnia 6 maja 2015 r. J. Z. odwołał się od tej decyzji, ale jego odwołanie zostało oddalone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 14 marca 2017 r. wydanym w sprawie o sygn. V U 16/16.

Decyzją z dnia 19 listopada 2015 r. (obecnie zaskarżoną), wydaną na podstawie art. 84 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2015 r., poz. 121), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. zobowiązał (...) sp. z o.o. w B. do zwrotu nienależnie wypłaconych J. Z. świadczeń za okres od dnia 1 maja 2015 r. do dnia 31 października 2015 r. w kwocie 13.541,58 zł i odsetek za okres od dnia 16 czerwca 2015 r. do dnia 19 listopada 2015 r. w kwocie 314,10 zł. Łącznie do zwrotu przypadła kwota 13.855,68 zł. Zakład Ubezpieczeń Społecznych stwierdził, że obciążenie obowiązkiem zwrotu tych należności jest uzasadnione, gdyż świadczenia zostały bezpodstawnie wypłacone J. Z., w wyniku błędnie wystawionego świadectwa wykonywania prac w warunkach szczególnych.

Sąd odwołał się do art. 84 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2016 r., poz. 963 ze zm.), który określa przesłanki zwrotu nienależnie pobranych świadczeń. Na podstawie art. 84 ust. 6 tej ustawy stwierdził, że ten przepis reguluje wyłącznie taką sytuację, w której pobranie nienależnych świadczeń zostało spowodowane przekazaniem przez płatnika składek lub inny podmiot nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń, a jednocześnie nie można stwierdzić odpowiedzialności osoby, której świadczenia wypłacono, bowiem nie można uznać, że pobrała je nienależnie w rozumieniu art. 84 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Celem regulacji wynikającej z art. 84 ust. 6 jest umożliwienie organowi rentowemu odzyskania świadczeń, które – bez jego winy – zostały wypłacone bądź zawyżone, a nie ma przy tym podstaw, aby uznać, że pobierająca je osoba zobowiązana byłaby do ich zwrotu w myśl zasad wynikających z art. 84 ust. 1 i 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Organ rentowy ma w takiej sytuacji podstawy do żądania zwrotu nadpłaconych kwot od odpowiedzialnego za zaistnienie takiej sytuacji płatnika lub innego podmiotu, którego nieprawdziwe informacje doprowadziły do wypłacenia nienależnych świadczeń (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2008 r., I UK 376/07; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2004 r., II UK 385/03). Zgodnie z przeważającym stanowiskiem doktryny uregulowanie przepisu art. 84 ust. 6 ww. ustawy odnosi się do przypadków, w których płatnicy składek lub inne podmioty wystawili nieprawdziwe dokumenty, stanowiące przyczynę wydania wadliwego rozstrzygnięcia przez organ rentowy lub sąd. Podstawą odpowiedzialności płatników składek lub innych podmiotów jest ustalenie, że wystawienie dokumentów zawierających nieprawdziwe dane nastąpiło na skutek ich świadomego działania lub rażącego niedbalstwa. Przez nieprawdziwe dane, o jakich mowa w art. 84 ust. 6 ustawy systemowej, należy rozumieć zawarte w dokumentach dane niezgodne z prawdą, z rzeczywistością, ze stanem faktycznym, kłamliwe, zmyślane, nierzeczywiste (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 września 2012 r., II UK 39/12). W wyroku z dnia 9 grudnia 2008 r. (III AUa 1227/08) Sąd Apelacyjny w Katowicach wskazał, że nie każde przekazanie nieprawdziwych danych skutkować musi automatycznie obowiązkiem zwrotu bezpodstawnie wypłaconego świadczenia, lecz jedynie przekazanie takich danych, które musiały doprowadzić do niesłusznej wypłaty świadczenia bądź zawyżenia jego wysokości. Tożsame stanowisko zajął również Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 14 maja 2013 r. (III AUa 1131/12). Jednocześnie, na co zwrócił uwagę Sąd Apelacyjny w Poznaniu w wyroku z dnia 23 lipca 2009 r. (III AUa 448/09), w każdym przypadku, czyli nawet w przypadku ewentualnego podania przez odwołującego nieprawdziwych danych, pozwany organ rentowy - jako organ administracji publicznej odpowiedzialny za wypłatę świadczeń z ubezpieczeń społecznych - nie jest zwolniony z dokładnego, merytorycznego zbadania kierowanej do niego dokumentacji. Analogiczne stanowisko zajął również Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 16 stycznia 2014 r. (III AUa 883/13).

Sąd Okręgowy w pełni podzielił stanowisko, zgodnie z którym nie każde przekazanie przez płatnika składek nieprawdziwych danych skutkuje obligatoryjnie zastosowaniem wobec pracodawcy/płatnika sankcji wynikającej z art. 84 ust. 6 ustawy systemowej. Sąd nie uznał, aby w niniejszej sprawie doszło do przekazania przez płatnika nieprawdziwych danych wskutek świadomego działania lub rażącego niedbalstwa. Przypomniał, że podstawą przyznania J. Z. emerytury było świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 30 kwietnia 2012 r., w którym pracodawca stwierdził, że J. Z. w okresie od dnia 1 września 1973 r. do dnia 29 listopada 1987 r., od dnia 4 marca 1988 r. do dnia 30 stycznia 1989 r., od dnia 18 sierpnia 1989 r. do dnia 8 października 1989 r. zajmował stanowisko ślusarza remontowego oraz stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace przy naprawie pomp wtryskowych, wtryskiwaczy i gaźników do silników spalinowych – Wykaz A dział XIV pkt 14 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43). Jednocześnie świadectwo to zawierało na dole strony uwagę następującej treści: „pomimo że nazwa stanowiska pracy – ślusarz remontowy przyjęta w zakładzie nie jest identyczna z wykazem stanowisk zawartym w zarządzeniu resortowym, to zdecydowanie charakter prac, które wykonywał pracownik odpowiadają stanowisku – ślusarz – uwzględnionemu w załączniku Nr 1 do zarządzenia nr 9 (...) z dnia 1.08.1983 r. Zakład używa ww. nazwy stanowiska, gdyż taką właśnie nazwę przyjęto w Zakładowym Układzie Zbiorowym Pracy obowiązującym w naszym Przedsiębiorstwie”. Uwaga zamieszczona przez pracodawcę obligowała Zakład Ubezpieczeń Społecznych do weryfikacji tego świadectwa pracy, bowiem stanowisko ślusarza remontowego (a takie zostało wskazane w świadectwie pracy) nie jest stanowiskiem wymienionym w Wykazie A, Dziale XIV, pkt

14, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43). Płatnik, wydając świadectwo pracy, był przekonany o prawdziwości danych w nim zawartych i wskazał też swoje rozumienie przepisów, a skoro tak, to nie można zarzucić, że działał w celu wprowadzenia organu rentowego w błąd (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 14 listopada 2008 r., III AUa 644/08). Tym samym w ocenie Sądu to organ rentowy nie dopełnił obowiązku merytorycznego zbadania złożonego dokumentu, jakim jest świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach. Wątpliwości wynikające z przytoczonej uwagi płatnika były łatwe do ustalenia w oparciu o dokumentację z akt osobowych, której należało zażądać. Organ rentowy tego zaniedbał, mimo że świadectwo pracy nie jest dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 k.p.c., gdyż podmiot wydający to zaświadczenie nie jest organem wykonującym zadania z zakresu administracji państwowej, a tylko dokumenty wystawione przez te organy stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone.

Zdaniem Sądu Zakład Ubezpieczeń Społecznych, jako organ uprawniony do przyznania świadczeń z ubezpieczenia społecznego i ustalania wysokości tych świadczeń, miał obowiązek skontrolowania przedłożonego świadectwa niebędącego dokumentem urzędowym, lecz prywatnym. Organ rentowy samodzielnie stwierdza spełnienie przesłanek do nabycia prawa do świadczenia. Nie wiążą go stanowiska podmiotów wystawiających dokumenty na temat kwalifikacji prawnej zdarzeń mających znaczenie dla oceny wniosku. Oznacza to, że organ rentowy nie jest zwolniony z dokładnego, merytorycznego badania uzyskiwanych od płatników danych (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 28 maja 2014 r., III AUa 294/14).

Sąd miał na uwadze wynikający z art. 7 k.p.a. i ciążyący także na organach rentowych obowiązek podejmowania wszelkich czynności niezbędnych do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy, z uwzględnieniem interesu społecznego i słusznego interesu obywateli. Rozpoznając wniosek o przyznanie świadczenia emerytalnego, organ rentowy powinien rozważyć, czy do wniosku dołączono wszystkie niezbędne dokumenty, a zawarte w tych dokumentach dane wystarczają do podjęcia decyzji w kwestii prawa ubezpieczonego do dochodzonego świadczenia i jego wysokości. Jeśli nie - powinien zażądać dostarczenia brakujących dokumentów i wyjaśnić wątpliwości wynikające z analizy zawartych w nich informacji.

Reasumując, organ rentowy odpowiedzialny za wypłatę świadczeń z ubezpieczeń społecznych nie jest zwolniony z dokładnego, merytorycznego zbadania kierowanej do niego dokumentacji. Jeśli więc pobranie nienależnych świadczeń spowodowane było nie tylko błędem pracodawcy, ale i organu rentowego, nie można żądać od płatnika składek zwrotu tychże świadczeń (wyroki Sądu Apelacyjnego w Katowicach: z dnia 6 grudnia 2001 r., III AUa 768/01; z dnia 9 grudnia 2008 r., III AUa 1227/08; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu: z dnia 23 lipca 2009 r., III AUa 448/09; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 14 maja 2013 r., III AUa 1131/12; wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 28 maja 2014 r., III AUa 294/14).

Zdaniem Sądu do bezpodstawnej wypłaty świadczenia w kwocie wskazanej w zaskarżonej decyzji organu rentowego nie doszło z wyłącznej z winy zakładu pracy, lecz również z winy organu rentowego, na którym spoczywał obowiązek zweryfikowania przedłożonego dokumentu. Jeżeli pobranie nienależnych świadczeń emerytalnych przez pracownika spowodowane było nie tylko błędem pracodawcy, ale i organu rentowego, organ nie może wydać decyzji zobowiązującej pracodawcę do zwrotu pobranych świadczeń.

W tym stanie rzeczy Sąd zmienił zaskarżoną decyzję, orzekając na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. O kosztach zastępstwa procesowego Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. i § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. z 2013 r., poz. 490).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. złożył apelację od wyroku Sądu Okręgowego, zarzucając naruszenie prawa materialnego, tj. art. 84 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2016 r., poz. 963) poprzez przyjęcie przez Sąd, że (...) sp. z o.o. nie jest zobowiązana do zwrotu nienależnie wypłaconych świadczeń J. Z. za okres od dnia 1 maja 2015 r. do dnia 31 października 2015 r. wraz z odsetkami, w

sytuacji gdy w ocenie organu rentowego świadczenia zostały wypłacone w wyniku błędnie wystawionego świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach. Na tej postawie organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania.

Spółka (...) sp. z o.o. wniosła o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Rozpoznając niniejszą sprawę, Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i prawnych oraz przez ich pryzmat dokonał słusznych wywodów w przedmiocie bezzasadności decyzji organu rentowego z dnia 19 listopada 2015 r. zobowiązującej spółkę (...) sp. z o.o. do zwrotu nienależnie pobranych przez J. Z. świadczeń emerytalnych za okres od dnia 1 maja 2015 r. do dnia 31 października 2015 r. w kwocie 13.541,58 zł wraz z odsetkami za okres od dnia 16 czerwca 2015 r. do dnia 19 listopada 2015 r. w kwocie 314,10 zł.

Ogólne zasady zwrotu nienależnych świadczeń określa art. 84 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2015 r., poz. 121). Zgodnie z ustępem 1 tego przepisu, osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, natomiast w myśl ust. 6, jeżeli pobranie nienależnych świadczeń zostało spowodowane przekazaniem przez płatnika składek lub inny podmiot nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo świadczeń lub ich wysokość, obowiązek zwrotu tych świadczeń wraz z odsetkami, o których mowa w ust. 1, obciąża odpowiednio płatnika składek lub inny podmiot. Dokonując wykładni art. 84 ust. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 września 2014 r. (II UK 570/13), stwierdził, że przedmiotem zwrotu nienależnie pobranego świadczenia są świadczenia przyznane lub wypłacone przez organ rentowy bez podstawy prawnej z powodu przekazania przez płatnika lub inny podmiot nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość. W tym wypadku płatnik składek (pracodawca) może być obciążony zwrotem świadczenia tylko wówczas, gdy przekazał organowi rentowemu dane stanowiące podstawę przyznania świadczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 2009 r., I UK 77/09) oraz gdy były to dane nieprawdziwe (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2000 r., II UKN 1/00).

Z przedstawionych poglądów wynika, że przepisem art. 84 ust. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych objęte są sytuacje przekazywania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych przez płatnika składek danych mających wpływ na podjęcie przez organ rentowy decyzji o przyznaniu ubezpieczonemu prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych i ich wysokości, jeśli dane te okażą się nieprawdziwe. Przekazywanie organowi rentowemu przez płatników składek niezbędnych danych następuje w formie właściwych dokumentów. Dokumentem potwierdzającym okres zatrudnienia u danego pracodawcy, zajmowane stanowisko pracy, a także to, czy pracownik na tym stanowisku wykonywał pracę w szczególnych warunkach, o której mowa w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, jest świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach, które wystawia pracodawca. Takie świadectwo pracy zostało wystawione J. Z. przez spółkę (...) sp. z o.o. w dniu 30 kwietnia 2012 r. (k. 4 akt organu rentowego dotyczących świadczenia przedemerytalnego). Zaświadczone nim, że w okresie od dnia 1 września 1973 r. do dnia 29 listopada 1987 r., od dnia 4 marca 1988 r. do dnia 30 stycznia 1989 r. oraz od dnia 18 sierpnia 1989 r. do dnia 8 października 1989 r. J. Z. zajmował stanowisko ślusarza remontowego oraz stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace przy naprawie pomp wtryskowych, wtryskiwaczy i gaźników do silników spalinowych, o których mowa w Wykazie A, Dziale XIV, poz. 14 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. nr 8, poz. 43). Zgodnie z adnotacją umieszczoną na tym świadectwie pracy nazwa stanowiska pracy „ślusarz remontowy”, przyjęta w tym zakładzie pracy, nie jest identyczna z wykazem stanowisk zawartym w zarządzeniu resortowym, ale według pracodawcy charakter prac, które pracownik wykonywał, odpowiada stanowisku ślusarza, uwzględnionemu w załączniku Nr 1 do zarządzenia nr 9 (...) z dnia 1 sierpnia 1983 r. Pracodawca wyjaśnił również, że taka nazwę stanowiska przyjęto w Zakładowym Układzie

Zbiorowym Pracy obowiązującym w przedsiębiorstwie. J. Z., ubiegając się o prawo o wcześniejszej emerytury, zaznaczył we wniosku o to świadczenie, że wszystkie dokumenty znajdują się w aktach organu rentowego dotyczących świadczenia przedemerytalnego. Decyzją z dnia 6 maja 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. przyznał J. Z. emeryturę z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach, której wypłata została zawieszona z powodu kontynuowania zatrudnienia, a następnie decyzją z dnia 1 czerwca 2015 r. – podjęta od dnia 1 maja 2015 r.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego adnotacja zawarta w świadectwie pracy z dnia 30 kwietnia 2012 r. świadczy o tym, że pracodawca był przekonany o zasadności uznania pracy J. Z. za pracę w szczególnych warunkach, a to nie pozwala przyjąć, że przekazanie przez pracodawcę danych nastąpiło wskutek świadomego działania lub rażącego niedbalstwa. W tym świadectwie pracy było wymienione stanowisko pracy J. Z., dlatego już w momencie rozpoznawania jego wniosku o wcześniejszą emeryturę organ rentowy mógł przeprowadzić postępowanie pozwalające na ustalenie rzeczywistego charakteru pracy J. Z. w spółce (...) sp. z o.o. Z akt organu rentowego nie wynika, aby przed wydaniem tej decyzji organ rentowy ustalał, czy J. Z. faktycznie wykonywał pracę w szczególnych warunkach w okresach wskazanych w świadectwie pracy z dnia 30 kwietnia 2012 r. Niewątpliwie takie świadectwo pracy nie jest dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 k.p.c., gdyż podmioty wydające takie świadectwo nie są organami wykonującymi zadania z zakresu administracji państwowej, a tylko dokumenty wystawiane przez te organy stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Zakład Ubezpieczeń Społecznych jako organ uprawniony do przyznawania świadczeń z ubezpieczeń społecznych i ustalania ich wysokości ma zatem obowiązek dokonania kontroli przedłożonego świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach stanowiącego nie dokument urzędowy, a prywatny. Rozpoznając wniosek o przyznanie świadczenia emerytalnego lub rentowego organ rentowy powinien zatem rozważyć, czy do wniosku dołączono wszystkie niezbędne dokumenty, a zawarte w tych dokumentach dane wystarczają do podjęcia decyzji w kwestii prawa ubezpieczonego do dochodzonego świadczenia i jego wysokości. Jeśli nie wystarczają, to organ rentowy powinien zażądać dostarczenia brakujących dokumentów i wyjaśnić wątpliwości wynikające z analizy zawartych w nich informacji. W konsekwencji w orzecznictwie sądów powszechnych dominuje słuszny pogląd, zgodnie z którym organ rentowy odpowiedzialny za wypłatę świadczeń z ubezpieczeń społecznych nie jest zwolniony z dokładnego, merytorycznego zbadania kierowanej do niego dokumentacji. Jeśli pobranie nienależnych świadczeń spowodowane było nie tylko błędem pracodawcy, ale i organu rentowego, nie można żądać od płatnika składek zwrotu tych świadczeń (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2015 r., II UK 127/14; wyroki Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 6 grudnia 2001 r., III AUa 768/01 i z dnia 9 grudnia 2008 r., III AUa 1227/08; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 23 lipca 2009 r., III AUa 448/09; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 14 maja 2013 r., III AUa 1131/12; wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 28 maja 2014 r., III AUa 294/14). Sąd Apelacyjny w obecnym składzie podziela te utrwalone poglądy orzecznicze.

Nie ulega wątpliwości, że organ rentowy, pomimo ciężącego na nim obowiązku, zaniechał procedury sprawdzenia świadectwa pracy wystawionego J. Z. przez (...) sp. z o.o. w dniu 30 kwietnia 2012 r. Skoro organ rentowy nie podjął czynności wyjaśniających przed wydaniem decyzji o przyznaniu J. Z. prawa do emerytury z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach na podstawie tego świadectwa pracy, to nie można przypisać płatnikowi składek winy za nienależnie pobrane przez J. Z. świadczenia emerytalne. Zaniedbanie przez organ rentowy obowiązku kontroli świadectwa pracy wystawionego przez pracodawcę i ustalenie osobie ubezpieczonej prawa do świadczenia z ubezpieczenia społecznego, pozwala na przyjęcie, że do pobierania przez ubezpieczonego nienależnego świadczenia doszło z winy organu rentowego, a nie pracodawcy. W świetle stanowiska przyjętego przez powołane orzecznictwo sądowe taka sytuacja wyklucza zastosowanie wobec płatnika składek (skarżącej spółki) art. 84 ust. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i przeniesienie na niego obowiązku zwrotu tych nienależnie pobranych świadczeń.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy słusznie nie obciążył spółki (...) sp. z o.o. zwrotem nienależnie pobranych przez J. Z. świadczeń emerytalnych wraz z odsetkami. Podnoszone w apelacji zarzuty organu rentowego nie zasługują na uwzględnienie, wobec czego apelacja podlega oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

SSA Bożena Szponar-Jarocka SSA Barbara Orechwa-Zawadzka SSA Teresa Suchcicka